

ArbetsmarknadsdepartementetBrottsförebyggande rådet
Flemmingsgatan 14
112 26 Stockholm

Uppdrag till Brottsförebyggande rådet om släktbaserade kriminella nätverk och levnadsvillkor för barn och unga

Regeringens beslut

Regeringen ger Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att sammanställa kunskap om släktbaserade kriminella nätverk, kartlägga förekomsten av släktbaserade kriminella nätverk i Sverige och analysera levnadsvillkor för barn och unga som växer upp med släktbaserade kriminella nätverk i sin närhet. I uppdraget ingår att lämna förslag på åtgärder.

I arbetet med uppdraget ska Brå inhämta kunskap och erfarenheter från Barnombudsmannen, Jämställdhetsmyndigheten, Kriminalvården, Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse. Myndigheterna ska bistå Brå med för uppdraget relevanta uppgifter och data. Brå ska också inhämta kunskap och erfarenheter från kommunala aktörer inom bl.a. socialtjänst och skola, samt civilsamhällesorganisationer och andra relevanta aktörer. Brå ska även beakta resultaten av Utredningen om parallella samhällsstrukturer (A2025:02). Erfarenheter bland barn och unga ska beaktas i uppdragets genomförande.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet med kopia till Justitiedepartementet) senast den 25 april 2028.

För uppdraget får Brå under 2026 använda högst 1 000 000 kronor. Kostnaden ska belasta utgiftsområde 13 anslaget 4:1 Åtgärder mot utanförskap, anslagspost 2 Åtgärder mot utanförskap – del till Kammarkollegiet.

Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 december 2026. Medel som inte förbrukas ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2027. Senast vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Rekvisition, redovisningar och återbetalning av medel ska hänvisa till detta uppdrag. Regeringen avser även att avsätta medel för uppdraget 2027, under förutsättning att riksdagen anvisar medel för det aktuella anslaget.

Närmare om uppdraget

Uppdraget innebär att Brå ska inhämta och sammanställa kunskap om släktbaserade kriminella nätverk baserat på forskning, myndighetsrapporter och andra relevanta underlag och informationskällor. I uppdraget ingår också att kartlägga förekomsten av släktbaserade kriminella nätverk i Sverige, både när det gäller omfattning och geografisk förekomst. Brå ska även analysera levnadsvillkor för barn och unga som växer upp med släktbaserade kriminella nätverk i sin närhet, och så långt det är möjligt analysera hur barn och unga – både flickor och pojkar – påverkas av miljöer som präglas av sådana nätverk. Erfarenheter från personer som i sitt yrke möter barn och unga, exempelvis inom statliga myndigheter, hälso- och sjukvården, kommunala verksamheter och civilsamhället, ska inhämtas och sammanställas.

Brå ska lämna förslag på åtgärder som kan motverka släktbaserade kriminella nätverk och den brottslighet som kopplas till dem. Brå ska även lämna förslag på åtgärder som kan motverka att släktbaserade kriminella nätverk har negativ påverkan på barns och ungas levnadsvillkor, trygghet och livschanser, för att på så sätt förbättra förutsättningarna för en god integration och minskat utanförskap i samhället.

Skälen för regeringens beslut

Släktbaserade kriminella nätverk består i huvudsak av individer med familj- eller släktband (se t.ex. Göteborgs stad, 2022, Lägesbild – Släktbaserade kriminella nätverk). Brå har i tidigare studier belyst fenomenet med släktbaserade kriminella nätverk (Brå 2016:12 och 2018:6). Brå har också tagit fram ett stödmaterial om hur lokala aktörer kan identifiera och arbeta mot brott och otrygghet med koppling till parallella samhällsstrukturer (2022). Vidare har Brå i flera rapporter belyst barns och ungas sårbarhet och risker i samband med kriminalitet och våld (exempelvis Brå 2023:13, 2025:11 och 2025:13).

Släktbaserade kriminella nätverk kan beskrivas som en parallell samhällsstruktur som utöver brottslighet kan orsaka andra former av problem bl.a. när de kolliderar med det demokratiska samhällets strukturer och grundläggande värderingar. Släktbaserade kriminella nätverk påverkar bl.a. boende i närområdet, näringsidkare, polis och övriga rättsväsendet, andra tjänstemän inom offentlig verksamhet samt aktörer inom civilsamhället. Konsekvenser uppstår både på individ- och samhällsnivå. Regeringen har därför gett en särskild utredare i uppdrag att sammanställa kunskap om parallella samhällsstrukturer och analysera deras konsekvenser för integrationen och utanförskapet i det svenska samhället (dir. 2025:68).

Regeringens mål för arbetet mot utanförskap är att antalet människor som lever i utanförskap ska minska, att parallella samhällsstrukturer ska bekämpas, att det egna ansvaret att bli en del av samhället ska uppmuntras samt att människors trygghet och livschanser ska öka. Släktbaserade kriminella nätverk kan medföra negativa konsekvenser för integrationen och utanförskapet, samtidigt som misslyckad integration och ökat utanförskap kan innebära att nätverken blir starka, särskilt i vissa geografiska områden. Den alternativa rättsskipning som kan förekomma inom dessa nätverk innebär att konflikter och brott inte hanteras av rättsväsendet, utan avgörs inom nätverken genom hot, våld, utpressning eller traditionella skiljeförfaranden. Barn och unga som växer upp med släktbaserade kriminella nätverk i sin närhet är särskilt sårbara eftersom de bl.a. riskerar att socialiseras in i misstro mot rättsväsendet och övriga samhället. Detta kan leda till att de även socialiseras in i kriminalitet och deras livschanser påverkas därmed negativt. Mot denna bakgrund ger regeringen Brå i uppdrag att sammanställa kunskap om släktbaserade kriminella nätverk, kartlägga förekomsten av släktbaserade kriminella nätverk i Sverige och analysera konsekvenser för barn och unga – både flickor och pojkar – av att växa upp med släktbaserade kriminella nätverk i sin närhet. Syftet är att ge regeringen bättre underlag för att kunna motverka släktbaserade kriminella nätverk och den brottslighet som de kan kopplas till, med fokus på ökad trygghet och förbättrade livschanser för barn och unga.

På regeringens vägnar

Nina Larsson

Annika Århammar

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/KRIM, INS

Socialdepartementet/SL, SOF, HC

Finansdepartementet/BA

Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM

Barnombudsmannen

Jämställdhetsmyndigheten

Kriminalvården

Polismyndigheten

Socialstyrelsen

Statens institutionsstyrelse